SVOBODA — СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 77. JERSEY CITY and NEW YORK. WEDNESDAY, APRIL 26, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СЕРЕДА, 26-го КВІТНЯ 1989 Ч. 77. РІК XCVI

Бездомна в Україні хоче повернутися до Польщі

Київ (ЗП УГС). — В результаті злочинної змови між Сталіном і тодішнім повністю залежним від Москви польським урядом, у перші повоєнні роки відбувалося масове примусове переселення українського населення Польщі на західні землі та в СССР. Людей зривали з рідної землі, відривали від звичного побуту, прадідівських могил, культурного оточення, господарства — і розкидали по світах.

Такої ж долі зазнала й сім'я Стефанії Копильчак. У 1946 році її, 7-річну дитину, разом з батьками, двома сестрами й братом переселили в с. Турильче Борщівського р-ну Тернопільської области. Згідно зі законом, під час переселення влада мала до трьох років надавати різні пільги (матеріяльна допомога, звільнення від податків та інше).

Але совєтська влада багатьох переселенців ошукала. А в результаті С. Копильчак досі не має житла, не могла через те створити сім'ю. Від 1956 року вона працює на різних державних роботах, 12-ий рік у пасажирському вагонному депо львівської залізниці. Живе, де прийдеться. Після того, як її виселили з кімнати, яку вона наймала, Стефанія вже кілька років не має даху над головою, ночує в залізничних вагонах.

Добиваючися житла, яке їй належиться як переселенці з Польщі, С. Копильчак зверталася у найрізноманітніші інстанції: до ЦК КПСС, Президії Верховної Ради СССР та УССР, ЦК КПУ, міністерства шляхів сполучення, в системі якого працює, міністерства закордонних справ, комітету совєтських жінок, до органів преси, прокуратури, 27 разів їздила в цій справі до Москви, кілька разів до Києва. Але нічого, крім неприємностей для себе, вона не добилася.

Особливу злість влади викликає те, що жінка від 1980 року почала домагатися повернення на свою батьківщину, до Польщі. Їй відповідали, що як громадянка СССР вона такого права не має, не беручи до уваги, що ніхто не питав її батьків, чи хочуть вони залишати рідну землю. За С. Копильчак почали стежити, а в лютому 1983 року викликали до КҐБ і попередили, щоб не писала більше, що знаходиться в СССР у безправному становищі і хоче повернутися до Польщі.

У квітні 1983 року завідуюча приймальні міністерства закордонних справ СССР робила спробу здати Стефанію до психлікарні за те, що вона кілька місяців домагалася побачення з Ґромиком. У червні 1986 року, коли Ґромико вже став головою Президії Верховної Ради СССР, С.Копильчак місяць просиділа в його приймальні, через день чи два шлючи йому телеграми. Але на побачення її так і не пустили. Комісії, які приїздили за її скаргами, не вважали за потрібне навіть зустрітися із Стефанією, поговорити з нею. На роботі вона почала зазнавати всіляких утисків.

Втративши будь-яку надію на позитивне вирішення своїх проблем у Совєтському Союзі, С. Копильчак у жовтні 1988 року написала лист до голови польської профспілки „Солідарність" у якому просить захисту і допомоги.

Надано літературну нагороду Г. Костюкові

Едмонтон, Альта. — Канадський Інститут Українських Студій повідомляє, що книгу спогадів відомого літературознавця й історика Григорія Костюка п.н. „Зустрічі і прощання" відзначено літературною нагородою Фундації Омеляна і Тетяни Антоновичів на 1988 рік. Урочисте вручення премії відбудеться 21-го травня ц.р. в Джорджтавнському університеті у Вашінгтоні.

Цей перший том спогадів Г.Костюка, який появився у В-ві КІУС минулого року, охоплює події від 1902 року до початку німецько-совєтської війни. Костюк подає багату характеристику наукового, літературного і політичного життя тодішньої столиці України, Харкова, а теж ніким досі не описану історію постання, діяльности і розгрому літературної організації ПРО — ЛІТФРОНТ. Автор теж розповідає про свій арешт і ув'язнення в концентраційному таборі Воркута, про голодовий страйк в'язнів і масові розстріли 1938 року.

Спогади Г. Костюка — надзвичайно важливий вклад в українську мемуаристику і необхідне джерело інформацій про добу українського відродження та сталінського терору.

Книга має 743 стор., ілюстрована фотографіями, видана в твердій обкладинці у мистецькому оформленні О.Слупчинського. Ціна — 44.95 кан. дол., або рівновартість. Замовлення слід висилати на адресу: Canadian Institute of Ukrainian Studies, 352 Athabasca Hall, University of Alberta, Edmonton, Alta, T6G 2E8.

Проф. Я.Пелікан виступить в університеті Лойола

Чикаго. — На закінчення циклу викладів в університеті Лойола, присвяченому Тисячоліттю Хрищення Руси-України, виступить з доповіддю відомий історик Церкви і теолог, д-р Ярослав Пелікан з Єльського університету. Його доповідь відбудеться в суботу, 6-го травня ц.р., в авдиторії Кравн сентер на університетському кемпусі біля озера, 6525 Норт Шерідан ровд. Виклад розпічнеться о год. 4:30 по полудні, після чого буде прийняття у вестибюлі центру.

Темою викладу проф. Пелікана буде: „Український досвід Тисячоліття Християнства — спроба синтези Сходу і Заходу". Доповідач є відомим дослідником історії християнської думки і теології; сам він походить із словацького роду та є лютеранським теологом, займаючи катедру історії Церкви ім. Стерлінґа в Єльському університеті. Недавно проф Пелікан закінчив працю про пок. Патріярха-Ісповідника Йосифа Сліпого, що саме тепер є в друку.

Виклад в університеті Лойола відкритий для ширшої публіки. Того дня на кемпусі буде достатньо місця для паркування авт. Блаженніший Мирослав Іван Любачівський, Владика Інокентій Лотоцький та інші церковні й університетські дослідники заповіли свою участь у цій доповіді. Публічним викладом проф. Пелікана закінчується цикл доповідей запрошених гостей, які в рамках курсу політичних наук на тему „Церква, держава і національність серед східніх слов'ян та в Київській Русі" координував проф. Василь Маркусь.

ЗАЯВА І ЗАКЛИК
ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ УНСОЮЗУ

Головна Контрольна Комісія Українського Народного Союзу в складі: Нестор Олесницький, голова, Анатолій Дорошенко, заступник голови, Степан Гавриш, секретар, і о. протопресвітер Степан Біляк, член, виконуючи свої статутові обов'язки перевели в часі від 29-го до 31-го березня 1989 року перевірку діловодства й організаційного стану цієї найбільшої і найстаршої української установи в діяспорі, якій сповнилось 95 років 22-го лютого ц.р. Також перевірено стан Видавництва, відпочинкової оселі Союзівка та Корпорацію Дому.

У висліді згаданої перевірки, Головна Контрольна Комісія стверджує слідуюче:

1. Український Народний Союз в році відзначень світлих ювілеїв союзових видань, як 95-річчя „Свободи", 55-річчя „Українського Тижневика" і 35-річчя дитячого журналу „Веселка", продовжував традицію піонерів відданої служби своїм членам, своїй українській громаді, збагачуючи їхні надбання своєю багатогранною активністю у всіх ділянках праці.

2. Майно Українського Народного Союзу у звітовому році збільшилося на 2,700,736 дол. і тим самим в цілості майно Союзу на день 31-го грудня 1988 року виносило 63,252,965 дол. Згадані цифри вказують, що фінансова господарка є стабільна.

3. Український Народний Союз, помимо впроваджених нових кляс забезпечення із зниженими вкладками, як рівнож зниженням вкладок на всі інші кляси, мав придбаних лише 1,161 членів, забезпечених на загальну суму 8,043,100 дол. Пересічна сума забезпечення індивідуального члена виносила 6,933 дол.

Придбання заподаного числа нових членів, це заслуга жертвенної праці невтомних Відділових секретарів та членів Головного Уряду.

4. Рекордовий Відділ Українського Народного Союзу провадив багатогранну працю у всіх ділянках, а саме: вів широкозакроєну кореспонденцію із секретарями відділів, відповідаючи вчасно на їхні листи, даючи цим взірцеву обслугу та повну забезпеченеву службу членам. А тому, що у звітовому році увійшли в життя нові кляси забезпечення, то кореспонденція Рекордового Відділу подвоїлась. В дальшому Рекордовий Відділ справно і вчасно полагоджував справи видачі нових грамот, виготовленням виказів і повідомлень про платність вкладок, як і багато інших справ повної обслуги забезпечення членів, користуючись із уведеної вже в Рекордовому Відділі нової компюторської системи.

5. Українська Національна Корпорація Дому знову виказала з винайму приміщень поважні приходи, які постійно зростають. У звітовому році сума приходів з чиншів виносила 3,379,776 дол. На день 31-го грудня 1988 року позичка УНСоюзу для корпорації виносила 5,320 дол., а позичка від членів на борогові зобов'язання виносила 8,121,597 дол.

6. Відпочинкова оселя УНСоюзу Союзівка виконує успішно в першу чергу ролю українського культурного центру з виступами найкращих мистецьких сил. Вона також від років стала атрактивним центром української молоді. Головна Контрольна Комісія з приємністю стверджує, що Екзекутивний Комітет приступив до будови двоповерхового будинку із 24-ма кімнатами, призначеними для працівників оселі. Також похвальним є і це, що на оселі переводиться генеральний ремонт і модернізацію всіх приміщень, включно з перерібкою будинку „Ясіня".

7. Головна Контрольна Комісія Українського Народного Союзу закликає своїх членів й українську громаду у вільному світі підтримати громадські й церковні організації та товариства в Україні, які піднялися на захист української мови, церкви, культури, національного й духовного відродження свого народу. З цією метою сьогодні в Україні видаються неофіційні журнали, створюються групи, гуртки, спілки і товариства для поширення національних знань, для просвіти молоді з проблем українського народу, для відновлення УПАЦеркви, для легалізації УКЦеркви і євангельських об'єднань, для захисту екології України, для збереження історичних пам'яток, для відновлення справедливости щодо жертв Великого голоду та інших жертв сталінських — сталінсько-брежнєвських репресій, для удержавлення української мови. Контрольна Комісія УНС вітає і підтримує всі ці заходи в Україні й закликає наших братів і сестер в діяспорі підтримувати активістів в Україні у їхніх змаганнях до волі й незалежности .

8. Ще лише п'ять років відділяє нас від світлого ювілею 100-річчя УНСоюзу. На протязі цього сторіччя було зорганізовано багато українських установ, які не проіснували довго і були розв'язані. А Український Народний Союз існує і розвивається завдяки жертвенній і невтомній праці синів і дочок наших піонерів. Також їхньою заслугою є це, що цього року відзначаємо 95-річчя цієї Богом благословенної найстаршої громадсько-братської забезпеченевої установи. А що патроном УНСоюзу є геній Тарас Шевченко, то закликаємо всіх наших членів з найбільшим пієтизмом згадати 175-річчя народження Батька Тараса.

(Закінчення на стор. 4)

УПЦерква влаштовує святкування Фоминої Неділі

С. Бавнд Брук, Н.Дж. — Консисторія Української Православної Церкви в ЗСА запрошує українське громадянство на відзначення Фоминої Неділі, яке відбудеться в неділю, 7-го травня, в Осередку св.ап. Андрія Первозванного в Савт Бавнд Бруку, Н.Дж.

Церковні відправи очолить Блаженніший Митрополит Мстислав, первоієрарх Української Православної Церкви в ЗСА і діяспорі, в сослуженні ієрархії та духовенства тієї ж Церкви. Традиційна зустріч Владик відбудеться о год. 9-ій, а відтак буде відслужена Архиєрейська Божественна Літургія з Загальною Панахидою.

Як і в минулих роках, закликається всі молодечі організації, СУМ, ОДУМ і Пласт, як і військові частини прибути і своєю присутністю звеличити цьогорічні святкування

За ближчими інформаціями слід звертатися до митрофорного протоієрея Нестора Коваля, телефонуючи на такі числа: (201) 356-0090 або (717) 343-7165.

ДОПОВІДЬ В МУЗЕЮ

Ню Йорк. — Український Музей влаштовує цикл доповідей на тлі виставки „Скарби давнього українського мистецтва — релігійне мистецтво XVI-XVIII століть". У суботу, 6-го травня ц.р., д- Ігор Соневицький читатиме: „Музика XVI-XVIII століть", о год. 3:30 по полудні в приміщенні Українського Музею, 203 Друга авеню.

Н. ТАКЕШІТА ЗРЕЗИҐНУВАВ

Токіо. — Японський прем'єр-міністер Нобуру Такешіта зрезиґнував зі свого посту, заявляючи, що тільки він є „відповідальним за так широко розповсюджене політичне недовір'я", яке утворилося в наслідок виявленого скандалу його уряду.

Н. Такешіта пояснив своє рішення бажанням „відзискати довір'я народу". Одначе продовж цілої пресової конференції не було сказано коли це станеться, хоч зроблено натяк, що вкоротці після того, як парлямент затвердить державний бюджет. Це комплікує справу, бо опозиція вже довшу хвилю не допускає до нормального функціонування парляменту. Виявляється, що ця затримка була спричинена відмовою колишнього прем'єр-міністра Накасоне свідчити в парляменті під присягою про його ролю в цьому скандалі.

На запити кореспондентів хто буде його наслідником Н.Такешіта сказав, що дискусії про свого наслідника він не може провадити. Все ж таки японська преса вже перед тим подала вістку про те, що він сам звертався до колишнього міністра закордонних справ 75-літнього Масайоші Іто щоби він був його наслідником можливо до часу нових парляментарних виборів призначених на літні місяці ц.р. Але Іто відмовився з уваги на поганий стан здоров'я.

Заява японського прем'єр-міністра викликала широкі коментарі в цілому світі, а в Японії зокрема почалися різного роду спекулювання з цього приводу, що зразу було помітним на біржевому ринку Японії коли ціни значно піднеслись.

Підписали торговельну угоду

Москва. — Газета „Ізвєстія" повідомляє, що на початку квітня в Москві підписано угоду між совєтським зовнішньоекономічним і американськими торговельними групами. Від Совєтського Союзу беруть участь такі підприємства: „Союзхімекспорт", Казанське виробниче об'єднання „Мединструмент", Горківський автомобільний завод, АПК „Каширський", об'єднання „Кондровобумпром" та інші. З американського боку — нафтова компанія „Шеврон", продуктовий і тютюновий велетень „Р. Дж. Набіско", фірма „Істмен Кодак", фірма „Джонсон енд Джонсон" та інші.

Як повідомляє газета „Ізвєстія", передбачається створення понад 20 спільних підприємств, що випускатимуть товари широкого вжитку і також засоби виробництва. Весь цей комплекс зорієнтований на совєтський внутрішній ринок за вийнятком одного підприємства нафтохемічного профілю, яке буде працювати на експорт, щоб таким чином забезпечити валютні потреби проєкту.

„Американські учасники консорціюму, — сказано в газеті, — вважають цю угоду безпрецедентною, оскільки вона вперше дає їм змогу використати прибуток, зароблений в рублях".

Американська сторона вважає, що в проєкт буде вкладено від 5 до 10 біл. дол. протягом 15-20 років.

Представники СССР тішаться таким успіхом, але водночас побоюються, що „нафтохемічна частина проєкту буде здійснена раніше й повніше і може залишитися основним елементом проєкту, або навіть єдиним".

Не все відбувається рівномірно і гладко, як хотілося б совєтам. Як повідомляє кореспондент аґентства Рейтерс в Москві Пітер Конраді, компанія „Форд" за кілька днів до підписання угоди змінила свої пляни випускати автомобілі в горківському автомобільному заводі і вийшла з групи. Безсумнівно, участь всесвітньовідомої автомобільної компанії робила проєкт особливо привабливим. Тепер совєти намагаються домовитись з іншим автомобільним партнером.

У СВІТІ

КОЛИШНІ ВИСОКОПОСТАВЛЕНІ чиновники Ірану, що перебувають на вигнанні у Парижі, повідомили про роздування шпигуноманії на їх батьківщині і висловили впевненість, що вона викликана фракційною боротьбою за владу, яка триває там. Приводом до розмов про шпигуноманію послужив виступ спікера меджлісу (парляменту) Хашемі Рафсанджані, який також виконує обов'язки головнокомандуючого збройними силами Ірану. Х. Рафсанджані повідомив про арешт кількох офіцерів. Він заявив, що всі вони обвинувачені в „шпигунстві на користь З'єднаних Стейтів". Рафсанджані не назвав ні одного імени, але сказав, що всі заарештовані „працювали за завданням Сі-Ей-Ей" і що „Сі-Ай-Ей довгі роки підготовляло їх". Паризькі вигнанці твердять, що серед заарештованих є старшини всіх родів військ і навіть генерали та адмірали.

В ЗАЯВІ, РОЗІСЛАНІЙ пресовим агентствам і манільським газетам, комуністи Філіппін взяли на себе відповідальність за вбивство у п'ятницю, 21-го квітня, полковника американської армії Джеймса Рова. „Смерть полковника Рова, — говориться в заяві, — підкреслює твердий намір революційних сил продовжувати військові акції проти американських військовослужбовців і американських військових об'єктів, бо ці військовослужбовці і об'єкти символізують зазіхання імперіялістів ЗСА на незалежність і суверенітет філіппінського народу". Заява надрукована на блянках комуністичної Нової народної армії, яка вже 20 років веде боротьбу з урядом, і підписано командуючим армією Ромулом Кінтанарою. У зв'язку зі замахом, американське командування вжило додаткових заходів безпеки для своїх військовослужбовців на Філіппінах.

СОВЄТСЬКИЙ ЖУРНАЛ „Новий Мір" знову обіцює надрукувати „Архіпелаг ҐУЛаг" Олександра Солженіцина. Про це повідомив московський кореспондент газети „Вашінгтон Пост" Дейвид Ремнік, покликуючись на головного редактора журналу Сергея Залиґіна. Як повідомив С. Залиґін, влітi минулого року він був готовий опублікувати в журналі такі твори письменника, як „Раковий корпус" і „В крузі першому", однак Солженіцин настоював, щоб спочатку був надрукований „Архіпелаг ҐУЛаг" — його монументальний „досвід художнього дослідження" совєтських таборів, починаючи з ленінських часів. В кінці минулого року головний кремлівський ідеолог Вадім Медвєдєв на пресовій конференції накинувся на Солженіцина, заявивши, що його твори носять „антисовєтський" і „антисоціялістичний" характер. Як повідомив Ремніка редактор журналу Залиґін, він мав кілька „серйозних розмов" з приводу Солженіцина з Міхаїлом Ґорбачовим, і, на його думку, М.Ґорбачов займає схвальне становище. Як пише Ремнік, „головний союзник Ґорбачова в Політбюрі Алєксандер Яковлєв також заявив, що виступає за публікацію Солженіцина".

ЗСА ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ЗАГИБЛИХ МОРЯКІВ

Президент Буш обнімає члена родини одного з убитих в катастрофі вояків.

Норфок, Ва. — У понеділок, 24-го квітня, тут у великому ангарі на військово-морській базі зібралися 6,000 друзів і членів родин 47 моряків лінкора „Айова" де відбулася жалобна церемонія. В ній взяв участь президент ЗСА Джордж Буш.

„На жаль, — сказав Президент, — ми не дізнаємось, не зможемо дізнатися, чому Господь покликав їх до Себе. Але в одному ми можемо бути цілком певними: наш мир більш безпечний, бо на світі є лінкор 'Айова'... Вони прийшли служити у військово - морську фльоту з тексаського міста Ідальґо і з Клівленду, Огайо; з фльоридського міста Тампа і каліфорнійського Коста-Меза. Вони прийшли у військово-морську фльоту незнайомими. Тут вони стали друзями. Вони залишили фльоту вічними братами".

Ангар, в якому відбувалося прощання з загиблими, був переповнений не лише друзями і членами родин, але й моряками з лінкора „Айова" та з інших бойових кораблів. Президент прилетів у Норфок з Першою Лейді Барбарою. Вони зустрілися з родинами загиблих і під час Панахиди сиділи серед членів їх сімей.

У неділю лінкор „Айова" прибув у свій порт. Досі журналістам не дозволили брати інтерв'ю у членів команди. У неділю на телевізії був показаний аматорський фільм, накручений старшиною, що знаходився під час трагедії на капітанському мостику. Документальні кадри не дають, однак, підстав для висновку, що ж стало причиною вибуху у башті 16-дюймової гармати. Відомо лише, що вибух стався перед тим, як гарматна команда приступила до навчальної стрільби.

В гарматній башті, висотою семиповерхового будинку, перебувало 58 моряків. Не постраждали лише ті 11, що перебували у найнижчій частині гарматної башти.

В АМЕРИЦІ

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Джорджа Буша вирішив внести трохи змінені пропозиції щодо бюджету для Департаменту оборони на 1990 фіскальний рік, який офіційно починається 1-го жовтня. Згідно з твердженнями чільних урядовців у пляні пропонується менше грошей для протиракетної оборонної заслони, як й затримку будови бомбовика типу „Стелт", а все це з думкою щоб зменшити військові видатки. Однаде секретар Департаменту оборони Дік Чейні заявив, що буде домагатися 4.6 біл. дол. для дослідів та удосконалення протиракетної оборонної системи в просторі, тобто на 1.1 біл. дол. менше, як було запропоновано урядом президента Роналда Регена.

НА СТОРІНКИ ПРЕСИ ТА інших засобів масової інформації продісталася цікава вістка про те, що минулого року сенатська Комісія для справ розвідки категорично відкинула одобрений тодішнім президентом ЗСА Роналдом Регеном плян про допомогу тим панамським офіцерам, що хотіли скинути генерала Мануеля Норієґу. Комісія відкинула цей плян, базуючись на тому, що це може причинитися до його вбивства. Нормально сенатські комісії не мають права на заборони чи відкинення будь-яких секретних плянів, одначе вони мусять бути повідомлені про такі пляни, а коли комісія одноголосно не погоджується з такою пропозицією, то Уряд дуже часто не здійснює таких плянів.

З УВАГИ НА ЗРОСТАЮЧІ докази про те, що з кожним днем є успіхи у лікуванні осіб заражених вірусом АІДС, експерти доражують всім тим, що зараховуються до рисковних груп зробити перевірку, бо це уможливлює успішне лікування. Директор Державного крайового інституту алергій та заразливих хворіб д-р Ентоні Фучі, сказав у своєму інтерв'ю, що немає сумніву, що з медичного боку є багато корисніше людям знати про те чи вони є заражені вірусом АІДС, чи ні, бо у багатьох випадках можна запобігти болючим комплікаціям в майбутньому.

АМЕРИКАНСЬКІ НЕҐРИ починають зосереджено застановлятися на їхніми спроможностями та шляхами до здобуття більше влади та сильнішого впливу у вирішуванні державних справ. Для кращої координації таких плянів зорганізовано у Ню Орлінсі конференцію, яку ще тому вісім місяців запропонував пастор Джессі Джексон. Близько 800 осіб зібралося в конвенційному центрі на цю конференцію з різних і відмінних угрупувань та організацій, але зі спільною ціллю вирішення „порядку денного на 2000 рік" та оцінки поступу зробленого з часу „Чорної політичної конвенції" у Ґеррі, Індіяна, в 1972 році.

СТАТИСТИЧНЕ БЮРО Департаменту справедливости подало до загального відома, що в ЗСА число ув'язнених осіб у 1988 році зросло на 7.4 відсотка. Звітодавці твердять, що такий зріст в тюремному населенні ЗСА означає те, що потрібно куди більше тюрем, як є під сучасну пору. Говориться й про те що до цього зросту дуже причинилася в останніх роках наґінка на торгівців наркотиками. Серед стейтів, які найбільше причинилися до зросту тюремників є: Аляска, Каліфорнія, Ню Гемпшир, Ню Джерзі та Дистрикт Колюмбія. Число тюремників в них потроїлося.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Svoboda (201) 434 0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year $40.00, 6 months — $22.00 3 months $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to Svoboda

Postmaster Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434 3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Статті і дописи підписані авторами не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді коли автор собі це виразно застеріг допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою
За зміст оголошень Редакція не відповідає

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

P.O. Box 346 Jersey City N J 07303

Не забудьмо Чорнобиля

Катастрофи бувають від непам'ятних часів. У біблійному потопі ковчег Ноя врятував людський і звіринний світ від повного загину. Бувають страшні несподівані катастрофи незалежні від людей. Від вибуху вулкану Везувія, зникли два міста Помпеї й Геркулянум у південній Італії 79 року пер. нар Христа. Землетруси, торнада й гураґани, великі пожежі і їм подібні, сильніші від людських сил. Не треба сягати аж до прадавніх часів. Ось кілька тижнів тому нафтоналивний корабль фірми „Ексон", пливучи з протоки Аляски на південь, зачепив об берег і крізь побиту в кораблі діру витекли мільйони тонн оливи, на простір яких 100 квадратних миль. Катастрофа, яка спричинила загин усіх живих створінь в океані та сотні мільйонів втрат. Президент Буш вислав військо для участи у рятунковій акції, яка триватиме найменше до вересня ц. р. 15-го квітня ц. р. на спортовому стадіоні в Англії загинуло 95 осіб в наслідок безглуздої паніки, яка постала серед маси глядачів футбольних змагань. А в минулу неділю й понеділок відбулися з участю президента Буша й найвищих військових достойників похорони 47-ох моряків, які згинули від нез'ясованого ще вибуху однієї велетенської гармати на лінійному кораблі „Айова".

Проте всі ті і їм подібні катастрофи не можна порівнювати до цілком вийняткового нещастя, що навістило Україну 26-го квітня 1985 року, саме три роки тому. Це був вибух реактора на атомовій станції у Чорнобилі недалеко Києва. Вийнятковість цієї катастрофи полягала у тому, що 1) як виявили згодом західні фахівці, цю атомову станцію збудовано по-партацьки та ще й із знехтуванням усіх засобів забезпеки; 2) совєтські власті хотіли спершу взагалі промовчати цю катастрофу і призналися до „нещасливого випадку" тільки після рішучого запиту від шведського уряду, що сталося, що над скандинавськими країнами появилась радіоактивна смуга; 3) щойно під натиском від Заходу та після настирливих запитів на сторінках відважнішої підсовєтської преси большевицькі власті трохи-потрохи виявляли різні подробиці цього „випадку", який не був випадком, а жахливою катастрофою з наслідками для двох-трьох майбутніх поколінь. Ще й тепер совєтська преса не подає статистики, скільки дітей народилося вже каліками і скільки вагітних жінок потерпіли від радіяції.

Ось перед нами англомовна книжка Дейвида Марплса „Соціяльні наслідки чорнобильської катастрофи" (Ню Йорк, 1988, стор. 314). З цієї книжки можна дізнатися, якого шуму в усьому світі наробила чорнобильська трагедія і як критично поставився ввесь вільний світ до сучасного стану техніки в СССР і всієї тамошньої системи, яку характеризує „широка вдача" московської людини плюс балаґанярство і бездарність большевицького партійно-державного апарату. Вже 25-го серпня 1986 року зібрались у Відні, в Австрії, кількохсот фахівців атомової енерґії та інженери-конструктори, під спонзорством Міжнародної аґенції атомової енерґії. Найболючіше читати ту частину цього солідного твору — „Жертви Чорнобиля". А проте автор, хоч як він прихильно ставиться до України й українців, не всилі зрозуміти нашої психіки, зформованої на протязі сторіч панування Московщини — від царя Олексія з XVII сторіччя і Петра I та Катерини II у XVIII сторіччі по нинішній день володіння Михаїла Ґорбачова. За періоду Йосифа Сталіна новим Атиллею „бичем Божим" для України був Лазар Каґанович жидівського роду, безпосередній організатор штучного голоду, який коштував Україні круглo сім мільйонів людських жертв і загину всього її хліборобського стану. Чорнобиль для українців — це тільки одна із трагічних подій у довгому ланцюзі знущань, до яких належало і спалення Батурина і знищення Запорозької Січі і Малоросійська Колеґія, скасування Гетьманщини, крадіж всього українського княжого періоду і безперебійне забріхування. У третю річницю Чорнобиля варто все це пригадати.

ПРЕЗИДЕНТ ЕЛЬ САЛЬВАДОРУ Хозе Наполеон Дуарте, який, як відомо, хворіє на рака, прибув до З'єднаних Стейтів Америки на лікування і хемотерапію. У відсутності президента, його функції буде виконувати віцепрезидент Родольфо Антоніо.

Н. Осока

РОЛЯ КПСС У ПЕРЕБУДОВІ

Теперішні події у СССР не випадково приковують увагу всього людства. Те, що там відбувається свідчить, що в Кремлі давно зрозуміли хибність марксистської ідеології, але продовжували використовувати її, щоб якнайдовше утриматись при владі. Партійна верхівка так активно розкрадала національні багатства поневолених народів, що це нарешті привело до страшного економічного занепаду і настав час, коли замилювати людям очі вже нема чим. Запаморочений совєтською пропагандою народ почав не стільки розуміти, скільки відчувати власним шлунком усю її фальшивість. Звідси почалася зневіра, апатія, пиятика, самогубства, злочинність.

Правду совєти приховували від народу, але відвернути кризу вони ніяк не могли. Це привело до того, що перша комуністична держава, котра так намагалася переконати світ у витривалості й невідворотності комуністичної ідеології, тепер змушена шукати виходу з того капкану, в який комуністи завели поневолені ними народи.

Відчувши близьку поразку, совєти вирішили пожертвувати основними догмами марксизму — категоричним запереченням приватної власности — і цим лиш продемонстрували, що й самі не вірять в ідеологію, за яку так міцно тримаються, аби не втратити владу.

Офіційні особи, серед них і члени ЦК КПСС, почали висловлювати критичні зауваження щодо марксизму. Висловлюють їх і економісти. Наприклад, директор Інституту економіки світового соціялізму Олег Богомолов заявив, що теорія Маркса провалилася, а директор Інституту економіки СССР Леонід Абалкін заборону на приватну власність вважає найбільшою помилкою пролетарської революції. Коли ж згадати, що революцію робили, керуючись теорією Маркса, побудованою саме на повному запереченні приватної власности, то напрошується висновок, що й сама революція була великою помилкою. І немає сумніву, що в Кремлі це розуміють, тільки не признаються, бо дбають вони не про народ, а лише про те, щоб за будь-яку ціну зберегти імперію і свою владу над нею, що по-їхньому називається „відстоювати завоювання соціялізму". А для цього треба якимось чином збудити в людях ентузіязм до праці, дати можливість трохи розбагатіти, аби потім знову було що в них відбирати.

Світ не знає жадного випадку, щоб якась комуністична держава повернулася до справжньої демократії, тому не можна іґнорувати той факт, що Москва намагається зберегти диктатуру Комуністичної партії і що гласність має певні межі. За таких умов сподіватися на якісь корінні зміни не випадає, не зважаючи на те, що події в СССР виходять за межі звичного.

„Ослаблений Совєтський Союз не має іншого вибору, як звернутися до Заходу з пропозиціями запровадити ,новий европейський порядок'," — вважають члени опозиційної політичної організації Мадярщини.

Підтвердженням цього висновку є неодноразові заяви совєтського генерального секретаря Михаїла Ґорбачова, що до прірви лишився один крок. А що совєти ніколи не бувають правдивими до кінця, то можна припустити, що до поразки уже не крок, а лише половина кроку. Доводиться тільки дивуватися, з якою настирливістю Кремль все ще наполягає на керівній ролі партії, переконуючи народ, що гласність є виключно заслугою партії, а ворогами гласности й перебудови є нібито все ті ж дисиденти.

Великодержавні московські вседержителі завжди користуються тими самими методами: якщо в них немає своєї історії, то вони привласнюють історію Київської Руси; якщо в них нема заслуг перед народом (окрім чорних і кривавих), то вони приписують партії заслуги правозахисників. Мовляв, якби не Комуністична партія, то не нуло б на світі гласности; якби не партія, то ніхто не надав би допомоги опроміненим радіяцією жителям Чорнобильщини; якби не партія, то не створилося б Товариство рідної мови ім Т. Г. Шевченка і т. д.

Нам лишається тільки додати, що якби не партія, то не було б економічного й морального занепаду, не було б вибуху на Чорнобильській АЕС, не було б новостворених пустель, засолених земель, забруднених річок, вирубаних лісів, спалених бібліотек, заморених голодом і розстріляних мільйонів людських жертв. Всього того, що називається „досягненнями соціялізму".

Задля врятування імперії від економічної кризи О. Богомолов пропонує продавати людям землю. Виходить, добре розуміє, де корінь зла! Але чому продавати? Адже совєтська влада не купувала в них землю, а відібрала силою. Тепер, бач, люди повинні викупити в держави власну землю свою і своїх предків, привести її до ладу, а потім держава знову відбере і землю, і плоди, які виростять на ній люди.

Доки було що грабувати, комуністи грабували, споживаючи більшу частину прибутків, а залишки кидали людям, ніби собаці кістку. А коли настав час, що вже й кинути нема чого, бо й самим мало, то почали закликати людей до приватної ініціятиви, оренди і т. д. Що фактично означає: годуйтесь, хто, як може! Тому й вирішив Кремль зменшити ролю державного плянування і надати госпрозрахункової самостійности підприємствам. Та забезпечити вільну конкуренцію совєти не вміють, не можуть і не хочуть, хоч добре розуміють, що це єдино можливий вихід. Але коли б це й сталося, то, як визнав Абалкін, щоб підняти економіку, потрібні зусилля одного, або двох поколінь.

Можна передбачити, що приватна власність таки буде узаконена, але це станеться не тому, що така воля кремлівського уряду, а тому, що самі умови це продиктують. Іншого виходу нема і бути не може.

Але при чому тут роля Комуністичної партії? Адже все це відбувається проти її волі та всупереч її ідеології.

ЗДОРОВ'Я — ВСЬОМУ ГОЛОВА!

Д-р мед. Роман Осінчук

Як довго гласність Ґорбачова буде промовчувати трагедію Чорнобиля?

I.

День 26-го квітня 1986 року залишиться у сумній пам'яті не лише сучасного, але далеких-далеких поколінь нашого народу. Бож чорнобильська катастрофа не лише причинилася до багатьох смертних випадків, але теж стала загрозою життя і здоров'я дальших поколінь українського народу. Саме три роки тому в Чорнобилі, недалеко Києва, сталась страшна подія, вибух атомового реактора на одній із нуклеарних станцій, які від довшого часу Москва розбудовує на урожайній і густо заселеній землі нашої України.

Цей трагічний випадок стався чи то в наслідок недбалого та малокваліфікованого догляду персоналу згаданої станції, чи із-за недостаточної та мало наукової експертизи при будові атомового реактора, чи врешті одної та другої причини. Бож треба пригадати, що в СССР вже був подібний випадок вибуху реактора в атомовій станції близько Уралу, недалеко від міста Свердловська, який, виглядає, не навчив багато та не дав товчка до кращого плянування реактора чи більшої обережности Атомової комісії у Москві при плянуванні, будові та доглядові нуклеарних атомових реакторів. Цей перший трагічний випадок вдалось Москві замовчати на довший час й заховати в таємниці перед своїми громадянами та особливо перед настирливими журналістами західнього світу. Лише тепер появляються короткі повідомлення про досить велике, незалюднене пустарище із сухими стовбурами мертвих дерев далеко від людського ока.

Москва та урядові чинники в Україні, безпосередньо після вибуху чорнобильського реактора старались замовчати оцей страшний випадок в Україні, але сама природа та страшна радіяція, яку вітер безпосередньо після вибуху поніс на північ, заалярмувала шведські, фінляндські та норвезькі урядові кола, які почали алярмувати Москву та західні держави. На нещастя в короткому часі після вибуху вітер змінив свій напрям та поніс на своїх хвилях оцю смертельну радіяцію дещо на захід та південь і розніс її на великому просторі України, частини Білорусі, а в малій кількості в Західній Україні, Польщі а навіть Німеччині. Проте навіть на ці алярмуючі запити сусідів Москва два і півдня отягалась з відповідю, бож саме тоді приготовлялась до першотравневих святкувань у Москві та Києві, столиці наказного комісаря України, Щербицького, щойно по двох чи трьох днях, в часі вже тоді пануючої гласности, чи як влучно називає наш відомий журналіст І. Кедрин „пристриженої гласности" Ґорбачова, Москва повідомила світ про нещасливий вибух атомового реактора в Чорнобилі та призналась до двох смертних випадків з того приводу (sic!), а по кількох днях доперва підвищила цю цифру до 32-ох випадків людських жертв.

А це була нечувана в світі брехня й компромітація тих, що таку брехню світові передавали. Тож сьогодні легко можна сконфронтувати діяння радіяції в Чорнобилі з дією радіяції атомової бомби у Гірошімі, в Японії в 1945 році. Нині ми маємо докладні відомости в Америці про шкідливий вплив радіяції на оточення з атомової бомби з докладних студій та інформацій лікарської Атомової комісії ЗСА, яка щокілька років виїздить збирати інформації у самій Японії. Остання така поїздка відбулась восені 1988 року до Гірошіми й Нагасакі; її звіт є поданий у американській медичній пресі на підставі статистичних даних в Японії та навіть зізнань деяких ще живих свідків, мешканців Гірошіми, 360-тисячного міста у тому часі, яке втратило лише від однієї бомби 142,000 осіб. Багато осіб очевидно ще й згинуло від радіяції в перших двох-трьох тижнях, а то й двох-трьох місяцях після бомбардування. На приклад: Із 2,370 осіб, лікарів, сестер та допоміжного санітарного персоналу, який рятував людей в атмосфері радіяції, померло внаслідок радіяції на протязі двох-трьох тижнів чи місяців 2,168 осіб. З хвилею вибуху атомової бомби температура зросла до 2,000 ступнів, а вогняний стовп, як повідомляють очевидці з віддалі, мав ясність десяти сонць. Так оповідає очевидець, що ще доживає свого віку а який спостерігав з віддалі кількох кілометрів та все таки зазнав деякого попечення шкіри.

Хвиля радіяції сунула кілька тисяч метрів вгору та кільканадцять кілометрів довкола розриву бомби, а після того „чорний дим", сіяв смертельні проміння чи порох по землі в радіюсі 500 — 1,000 метрів люди просто топились, а їх тіла випаровували в повітря.

Закінчення буде.

Володимир Жила

НОВА ЗБІРКА ПОЕЗІЙ

Василь Яшун, „До світла", поезії, Пітсбург: Українсько-Американське Літературне Видавництво, 1988, 136 ст.

Усе іде, летить, минає;
Усе велике і мале.
(„Pante rei")

I.

Поезія сильно сприяє формуванню поглядів на мистецтво, вона виробляє естетичний смак у читача, впливає на його почуття, переживання, найосновніше будує його духове багатство. Великий скарб, що допомагає людині розуміти прекрасне й жити корисно.

Збірка „До світла" Василя Ящуна якраз і розкриває цей скарб, бо тут поет виступає не лише вчителем добра та краси, а й мистцем. Його слово, зодягнене в поетичні образи, а не просто в логічні сентенції, наповнює нас силою відчуття, владно насторожуючи до роздумів про взаємозв'язок мистецтва й життя. Тематика збірки багата й цікава. Близько третьої частини її віршів — це філософсько-релігійні твори, епічні й ліричні та епічно-ліричні. У ній є також вірші на злободенні теми, весняний триптих (для відпруження від роздумів) та кілька присвятних віршів. Усього тут 103 вірші, що охоплюють три роки творчого зусилля поета (1985-1987).

Найціннішою частиною збірки є філософсько-релігійні твори, які набувають тут всезагального, докорінно важливого значення. Тисячоліття християнства в Русі Україні, що його ми відзначали минулого року, породило в поета глибокі роздуми про Творця всесвіту, про воплочення Його Сина, про фізичні й душевні травми Христа, Його воскресення та багатогранні аспекти здійснювання Його науки в житті людини й людей, об'єднаних в народи й нації.

У поета тверда віра у перетворюючу очищаючу силу Христової науки. Він переконаний, що тільки через неї людина може віднайти себе, може повернутися до своєї духовної сутности й відкрити мету свого життя:

Ти струм жаги її уляв
У серце й розум нас земних
Твоїх братів, Твоїх сестер
усіх епох, земель і сфер.

Твій, Христе, мир вабна
мета
Його творити може лиш
любов до Тебе,
до добра
та чесна й гідна
боротьба.

(„Миролюбець і борець)

Реальну силу Христового вчення розкрито тут на прикладах любови до Христа, до добра й на чесній і гідній життєвій боротьбі. Моральні якості цих явищ великі, вони природно й послідовно переходять у плян естетичний, щоб там скласти потрібну єдність прекрасного й доброго. У своїх роздумах про Христа поет надає емоційно-естетичним оцінкам широкого розміру, підіймає їх до рівня узагальнених формул, близьких до народного сприймання й народних уявлень типу „миролюбець", „борець", (як це показано в заголовку вірша).

Не меншою силою поетичного зображення пройнятий вірш „В Ґетсеманському саду". Божеське тут переключається у плян людського, конкретно історичного. Поет відчуває глибоко психічні травми Христа. Усвідомлення душевного трагізму переростає істинно людську сутність і Христос гаряче й молитовно просить Всевишнього Отця:

„Небесний Отче! Поможи
Мені — людині побороти
Навальні хвилі нуртини
Страждань, тілесних мук,
скорботи.
Прийми мій голос!
Поможи!"

Спрага правди й високих звершень благородної думки викладені тут сильно й переконливо, як також і філософське заглиблення. Поет проявляє усю своєрідність свого таланту й виступає, як обдарований мистець, що знає вагу й силу своїх поетичних засобів для звеличення священного подвигу Христа.

(Закінчення буде)

Мирослав Семчишин

ЗА ВІДРОДЖЕННЯ І ДЕРЖАВНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УКРАЇНІ

I.

У хроніці національно важних подій сучасної України що за останніх три роки опинилась у процесі ґорбачовської перебудови СССР, два перші місяці 1989 року можна вважати започаткуванням нового, хоч доволі спізненого руху за ренесанс української мови. Ми маємо на увазі проголошення 22-го січня на сторінках „Літературної України" (офіціозу Спілки Письменників України) проєкту статуту Товариства рідної мови ім. Т. Шевченка, 27-го січня створення Верховною Радою УССР „Робочої комісії" для надання українській мові статусу державної мови і, як завершення цих заходів, 11-12-го лютого заснування у Києві Товариства української мови ім. Т. Шевченка. Ці три дати мали б започаткувати новий розділ в історії внутрішньо-національного життя українського народу, що понад 70 років відчуває на своєму тілі весь тягар і вкрай болючі наслідки комуно-російського панування.

В історії підсовєтської України і економічно-соціяльного та культурного життя нашого народу, приреченого стати об'єктом різних антигуманних практик в ім'я безоглядної побудови соціялізму-комунізму, мовне питання було завжди одним з основних. У різних фазах політики Компартії щодо своїх складових республік, чи етнічних груп, це питання по-різному вирішувалось. Але домінантною рисою цієї мовної політики кремлівських володарів завжди було зберегти і забезпечити престижевий статус російській мові, як „мові Леніна" і мові міжнаціонального спілкування. І саме в ім'я цієї непорушної догми на протязі семи десятиліть, велась і ведеться всебічна мовно-культурна русифікація неросійських народів і інших етнічних груп.

Усі ці настанови і практики Москви щодо української мови в СССР українська публіцистика, а передусім українська наука в Галичині чи на еміґрації послідовно вивчали і документували (пригадати б тільки праці Романа Смаль-Стоцького, Василя Чапленка, І. Огієнка, Марії Овчаренко й інші). Насьогодні, на четвертому році ґорбачовської перебудови, яка, нарешті, щойно тому рік чи два докотилася і до України, українська мова в Україні опинилась формально на початках нового етапу, бо драматичного прямо намагання, не тільки рятувати її перед пошестю дальшої русифікації, але теж забезпечити за нею статус державної мови і цим шляхом запобігти мовно-культурній катастрофі, яка повисла над сучасною Україною.

Цю велику небезпеку, перед якою опинилась Україна „після злочинних сталінсько-брежнєвських практик" (цитата з сучасних совєтських журналів, М.С.), незвичайно яскраво відобразив у своєму виступі на засновуючих зборах Товариства в Києві 11-го — 12-го лютого, письменник Дмитро Павличко. Таврувчи антинаціональну і крайнє ворожу настанову щодо української мови партійних верховодів України, і їхніх поплентачів, він між іншим ось що сказав:

> „Маячня про те, що українську мову можна обернути, мов Аральське море, на калюжу, а потім і на пустелю з оазами Спілки Письменників України і Інституту Мовознавства Академії Наук, де одні писали б словесною мертвеччиною, а інші вивчали б ту мертвизну, — не могли здійснитись! Що було б, якби не наспіла перебудова? Шовіністи загнали б нашу мову на дикі пустарища... Мов індіяни на своїй землі, жили б ми майбутні віки в резерватах, де щаслива публіка платить за безтурботні співи туземців... Прийшла перебудова і здіягнозувала всі недуги і рішено було вивести українську мову із стану упослідження і другорядности"

І доволі цих, прямо патетичних слів, одного з кращих письменників і діячів духового відродження України, щоб відчути цю атмосферу, в якій прийшло до заснування Т-ва української мови ім. Т. Шевченка товариства, що має рятувати престиж українського народу і забезпечити українській мові дальший творчий розвиток, а в тім і ті всі права, які має рідна мова кожного народу.

1. Статут товариства

У ньому шість розділів, а в них дуже детально з'ясовано: загальні положення, основні завдання, права і обов'язки членів, структуру, органи керівництва та контролі, кошти та майно і правний статус товариства.

У вступному розділі (загальні положення) ляпідарно і вимовно сказано, що: „Мова — це народ. Народ, який втрачає свою мову, перестає існувати... Мова — показник інтелектуального і духовного життя кожного народу.

Товариство Рідної Мови ім. Т. Шевченка (ТРМ) — це добровільна, масова громадська організація, що своїм першочерговим завданням має формувати почуття любови до українського слова, через нього до всієї культури українського народу. Товариство виступає як повне, фактичне утвердження статусу української мови як державної мови республік, за дальший вільний розвиток мов інших братніх національностей Української ССР, за створення сприятливих умов для національно-культурного розвитку українського населення в інших республіках СССР. ТРМ провадить свою роботу згідно з Конституцією СССР і чинним законодавством СССР і УССР.

У другому розділі між іншим читаємо, що основним завданням ТРМ є конструктивне сприяння громадському контролю за виконанням конституційних статтей про мову, розширення сфери вживання української мови, поширення її серед населення УССР та українців за межами України і СССР. І далі читаємо, — піднесення авторитету і значення української мови у світі, передовсім у країнах розселення українців та в слов'янських країнах; підвищення культури української мови, як в усному мовленні так і в пресі, радіо, телебаченні і допомога партійним, державним та господарчим органам у переведенні діловодства на українську мову.

А далі йде доволі довгий перелік цих усіх функцій і практичних вказівок як ТРМ плянує свої завдання виконати (прилюдні лекції, реферати, читання художніх творів на підприємствах і заводах, поширювання преси і книжок між населенням, допомога в комплектуванні бібліотек, організування свят рідної мови, допомога в правильному оформленні українських назв вулиць, урядів, крамниць, оголошень, афіш; ТРМ видає бюлетені й інші посібники для свого населення і чужинців, підтримує діяльність секцій і клюбів національнилх меншостей і т.д.

Закінчення буде.

Образотворча виставка Яра Плав'юка в Чикаґо

Щасливі ті мистці, які мали щастя виставляти свій мистецький дорібок у ювілейному році Тисячоліття Хрищення Руси-України. Варто було б вглянути в їхню душу, щоб відчути оце специяльне почуття та хвилювання, які нуртували у їхній і так чутливій натурі.

До тих вибранців-щасливців, безумовно, належить зарахувати маестра Яра Плав'юка з Чикаго, нещодавня виставка якого тут притягнула широкі кола любителів образотворчого мистецтва. Цю виставку спонзорував 12-ий Відділ УЗХ в Чикаго, і відкрила її голова Відділу Ореста Яримович. Чудово опрацьоване слово про улюбленця нашого міста маестра Яра виголосила Нюта Кузик, яка рівночасно, широко розглянула тему українського образотворчого мистецтва на шляху 1000-ліття постійного розвою нашої культури. Вказуючи на розвішані по стінах чудові Ярові картин, вона також видвигнула декілька маркантних аспектів потреби мистецьких виставок, не так для матеріяльних користей, як головне, для духових потреб мистців. Мистець малює з внутрішньої потреби творення, але оцінка його дорібку іншими є його творчим стимулом і заохотою до дальшої успішної праці.

Н. Кузик говорила з таким переконанням і так гарно, що я в імени наших членок складаю їй щиру подяку, бо цю функцію культурно-освітньої референтки виконує вона вже 27 літ. На прохання присутніх говорив і сам Яро Плав'юк, але дуже коротко. Наскрізь скромний і тихий спостерігав враження, яке справляло його малярство. Виставка виглядала естетично і на високому мистецькому рівні. Тут було виставлено понад сорок картин. В більшости краєвиди, квіти, абстракти та мертва природа. Був також один гуцул і мученик, який зображав Ісуса Христа з неймовірно викривленим надлюдськими болями лицем.

Оглядаючи виставку, ми могли ствердити, що Яро Плав'юк набагато змінився напротязі своєї довголітньої творчої праці, яка датується своїми початками від 1969 року, коли вперше виставляв перед французькою публікою в Парижі і дістав загальне признання його мистецького світу. (Як знаємо поглиблював він також своє фахове знання). Його багато обдарована натура палкого кольориста створила цілий ряд чудових картин, які поставили його в ряд наших найвизначніших еміграційних мистців пензля, бо малює оліями та акриліком, часто послуговуючись шпахлею. Його краєвиди розмашисті та стихійні, а також повні динамізму. Все на них неначе в русі — живе та дихає Божим воздухом. Найбільше промовистими є його гори, до яких мистець заховав у серці глибокий сантимент, будучи сам дитиною наших чудових гір Карпат. Чи можна їх забути? У нього велике знання рисунку та орудування кольором, який щедро використовує для підкреслення драматизму почувань та тонкої чутливости в представленні настроєвости. Його квіти не тільки приманюють красою, але заразом вводять якийсь дивний неспокій почувань, така в них сила впливу на уяву, наприклад, червоні і білі троянди, яких він назвав попросту „Квіти". Далі треба відмітити „Пільні квіти", „Екзотичні квіти", ч. I і ч. 2., „Квіти сонця", та інші квіти. Вони прямо чарують своїм кольоритом і здалека кличуть грою сильних барв, що запрошують на дальші мандри по стежинах душі чутливого гуцула-мистця. Сам Яро з усмішкою признається, що таки справді найбільше абсорбує його увагу експресія почувань при помочі вдалого підбору кольорів. Отже тут належить відмітити, що мистець Яро Плав'юк — це справді кольорист високої кляси. Підтверджуючи вищесказане, належиться нам дати йому іще одне велике признання за його абстракти, в яких якраз і домінує та сама сила кольору, завдяки якій вони наче б то переливаються якоюсь чарівною симфонією кольорів, до яких мимохіть і підкрадається сама музика. Неначе дивишся, а заразом слухаєш отих тональних переливів у музичному вислові. Одначе не можна забути, що Плав'юк також мистець великих полотен-панорам для яких його підпис зовсім непотрібний, бо кожний вміє легко відрізнити Яра від його колеґ по-пензлю. На мене наприклад, особливо діють його зими та квіти, хочай і гори не дають спокою. Він добре знаний на американському континенті а також виставляв у Франції. Здобув велике признання в Канаді: Едмонтон, Вінніпеґ і Торонто. Виставляв в Ню Йорку, Філядельфії, Клівленді і декілька разів у власному Чикаго.

Цього ювілейного для нас українців року Яро Плав'юк відзначив 70-ті роковини з дня народження. Та, не зважаючи на не найкраще здоров'я наш мистець сповнений життєдайности і творчого ентузіязму до дальшої наполягливої праці, до чого заохочували його близькі і приятелі. Не змарнував він Богом даного таланту, тому і дане йому було зустрічати великий ювілей Тисячоліття в почоті чолових українських мистців на поселеннях. На закінчення виставки 12-ий Відділ УЗХ в Чикаго влаштував для нього теплу і милу зустріч зі своїми членами та членами родини п-ва Плав'юків. Не раз і не два присутні відспівали нашому маестрові грімке многоліттєвіє.

Годиться згадати, що Яро Плав'юк, коротко після своєї індивідуальної виставки, брав участь іще в одній збірній — у новозбудованому Релігійно-Культурному Осередку свв. Володимира і Ольги, де відбулася збірна виставка чикаґських мистців. Цією виставкою наш Осередок відкрив свої гостинні двері для всіх проявів культурного життя в нашому місті. Виставку відкрила мисткиня Ляля Кучма-Бабій, а слово про мистців і їхню творчість виголосив сам о. митрат Маріян Бутринський, будівничий Осередку.

Тут на стінах і уставлених панелях красувалися твори, переважно з релігійною тематикою. І так були тут ікони і картини Марії Гарасовської-Данчишин, Дзвінки Б'ялої-Стайфель, керамічна, великого формату скульптура-рельєф св. Володимир і Ольга -Лесі Дяченко-Кочман, картини: Андрія Коваленка, Лесі Коверко, Яра Плав'юка, Оксани Теодорович і Миколи Контерос. Також скульптора Олега Сидора. Окрему стіну виставкової залі прикрашували чудові знімки роботи Лялі Кучми-Бабій. Тут була представлена документація парафіяльного життя і його матеріяльних здобутків напротязі 20-ліття її існування. На іншій стіні вабив очі килим Лялі Кучми, на якому зображена княгиня Ольга Київська. Також фотографії церковної скульптури — проф. Н. Борицького. Було на що подивитися і чим радіти, а Релігійно-Культурний Осередок розпочав сповняти свою Богом благословленну місію.

Олександра Мудра

МАЛО ЛИШЕ СЛІВ — ПОТРІБНА ПРАЦЯ

За старим, т. зв. Григоріянським календарем, у цьому році Новий, 1989 рік, припав на суботу, 14-го січня. В цей день Православна Церква відзначає Найменування Господнє та день св. Василія Великого.

Православна катедра св. Тройці в Ню Йорку гідно, за всіма традиціями, ще з рідного краю, гідно відсвяткувала ці дні. Святу Літургію служили митрофорний протоієрей Петро Гутрович та о. Константин Каліновський. По береги заповнена була катедра молящими, які щиро приносили молитви за кращу долю поневоленого народу та мир і спокій на землі. Приємно було чути слова молитви священика: „Слава Богові на небесах, а на землі Боже змилування". Як то всім бажано було б, що настане час і на рідній Україні буде спокій та вільне життя народу нашого.

Після новорічного Молебня та Многоліттєвія для церковного проводу і українського народу, настоятель о. Константин повідомив, що наші святкування будуть продовжуватися і завтра, бо до нас завітає наш Владика Антоній, буде виступ діток, що їх приготовила пані Якимець, та братська трапеза, що її приготовила голова Сестрицтва з своїми членами сестрицями Св. Ольги.

На другий день Нового Року поріг нашої катедри переступив Владика Антоній. Перед входом до храму його зустрів голова парафії бр. Петро Новик з хлібом і сіллю. Голова Сестрицтва Ю. Ворона піднесла Владиці букет червоних рож. У церкві Владику зустрів о. настоятель теплими і синівськими словами. Поцілувавши хреста та окропивши себе освяченою водою, Владика увійшов до храму, а катедральний хор співає йому „Достойно є".

Архиєрейська Служба Божа у Православній Церкві — це чудовий зв'язок землі і неба. Не дивно, що наш св. Володимир, посилаючи своїх послів по світі розшукати християнську віру та її обряд, почув від них, про саме зрозуміле, божественно надхнене, милозвучне моління в наших хрестителів греків. Вже 1000 років ми зберігаємо це.

Владика Антоній виголосив змістовну проповідь про свято та про богословське вчення св. Василія Великого. По закінченні відправи, до Владики Антонія з подякою йому за його відвідини нашої катедри та щирі молитви виголосив о. Константин.

В своєму слові, о. настоятель розповів про тяжкий шлях УАПЦ в часи повоєнні, репресії та ДПівського життя. Він говорив: „...Були миряни, були священики, була УАПЦ з єпископатом. Все це було бідне, нещасне в повному розумінню цього слова. Богослуження відправлялися по військових казармах, бараках. Не було церковних книжок для відправлення Служби Божої. Все було написане від руки. Від руки були і написані недільні Євангелії. Переважно це все перекладалося з російського видання на українську мову. А коли до цього ще додати, що совєтські вовки бігали по таборах ДП вишукували за „своїми", щоб силою депортувати їх на Сибір, до концтаборів чи просто вивезти з табору та послати кулю в голову, то можна сказати: не були ті часи добрими для вірних УАПЦ і єпископату її. Чудом наші вірні були врятовані в той час. Наша катедра, що 90 відсотків є з цих вірних, колишніх ДП, є свідком цього.

Хіба це не чудо, як наш Владика Ігор (основоположник цієї катедри) — напівголодний, напівзодягнений, якимсь способом видав дві книжечки Старого і Нового Завіту.

Хіба це не чудо, що в найтяжчих злиднях, недоїдаючи, остерігаючи перед „всесильним НКВД", Владика Михаїл видав для дітей, для мамів і батьків свою книжечку „Поширений катехизм".

В тяжкому, злиденному житті жив бл. п. Владика Полікарп з своїм заступником Митрополитом Ніканором, а вони ж видали для своїх пастирів українською мовою Служебник, Часослов, молитовники. Хіба це не чуда виявив Господь через своїх архипастирів, наших вже покійних Владик?

Сьогодні ми протестуємо, маніфестуємо, домагаємося, пишемо про це і голосно говоримо про відновлення УАПЦ на рідних землях. А чи хто думає про те, як же її відновити, як їй допомогти в цьому відновленні, що ми, як вихідці з рідного краю, їй можемо допомогти. Ми часто чуємо, що ми вивезли з України УАПЦ на чужину, що ми зберігаємо її скарби і т. д.

А коли ми почуємо, що ми хочемо, бажаємо і над цим вже працюємо, щоб на Україну, для нашого віруючого люду, для священиків, які там є з українського походження, передамо чи перешлемо їм Св. Напрестольну Євангелію на українській мові, українськими черенками друковану? Коли ми приготуємо і передамо для відновленої УАПЦ так необхідні церковні книжки, як Служебники, Требники, Мінеї, Молитовники, Катехизми і інше, що дуже потрібне для виховання дітей в християнському дусі?

Сьогодні наш нарід на чужині, а особливо в ЗСА, Канаді не є аж такий бідний, як були вони по таборах ДП. Наші священики поблискують золотими митрами та хрестами на грудях. Багато їх їздять на модерних кадилаках, лінкольнах. Вірні УАПЦ на чужині в цих країнах мають зароблених грошенят, можуть допомогти в цій справі. Треба лише до них звернутися з щирим словом, закликати їх до участі в так потрібній справі. Ми віримо, що прийде час і наші люди на рідних землях матимуть змогу молитися рідною мовою. Допоможімо їм. Видаймо на чужині всі потрібні Церковні книги для УАПЦ. До Вас, Владико Антоній, ми маємо довір'я, організуйте під Вашим омофором всі сили і Ваші здібности, щоб в найкоротший час ми видали для нашого священства в Україні Напрестольну Євангелію українською мовою, як це зробив бл. п. Кардинал Сліпий. Прейдімо від наших патріотичних вигуків до праці". Такими словами закінчив о. настоятель своє слово.

На братській трапезі, що відбулася в парафіяльній залі, о. настоятель знову підніс цю справу, яку висловив перед тим. Після його слів вірні задеклярували понад 4 тисячі дол. на видання Євангелії для українських священиків в Україні, для УАПЦ.

Добра думка, добрий почин. Підтримаймо його всіма можливими засобами, щоб про нас говорили, що ми не лише демонструємо про відновлення нашої рідної УАПЦ, але ми щось і робимо для неї.

Гр. Пархоменко

Учениця про свою школу

Таня Д'Авіньон з учнями школи св. Івана Хрестителя в Нюарку.

Я є учениця п'ятої кляси школи св. Івана Хрестителя в Нюарку і я свою школу люблю. Ми вчимося багато різних предметів, з яких аритметика є моя улюблена. Ми маємо багато книжок і різні задачі, але я все чекаю на понеділки, коли приходить учитель вчити нас програми на компюторах.

Щовівторка ми ходимо до шкільної бібліотеки. Там є багато книжок і я люблю їх читати. В четвер ми вчимося мистецтва. Нас вчать не лише рисувати і майструвати, але ми вчимося також про історію мистецтва. Ми вчимося історії, природничих наук і ми вчимося три мови. Ми вчимося англійської, української і французької мови. Ми також вчимося співати і про теорію музики. На всі свята і кожної першої п'ятниці ми ходимо до церкви на Службу божу і щотижня отець приходить до кляси вчити нас релігію. Ми часами їздимо зі школою на прогульки, а нераз приходять до школи гості говорити на різні теми.

Кілька тижнів тому до нас приїхала пані Сурмач. Вона нам розповідала, як її книжки друкують і показувала нам прозірки з України.

А в понеділок, 13-го березня, у нас була Таня Д'Авіньон (та, яка їздила в Україну з працівниками журналу „Нешенел Джеоґрефік") Вона була в Україні більше як 15 разів і має з України дуже багато прозірок. Вона показувала знімки з церков, музеїв, крамниць, міст і різних людей. Я багато навчилася про Україну і як там люди тепер живуть і працюють. Вона показувала дітей у школах. Ці діти, так як я, носять щодня мундури. Україна є багата країна, але її люди не є багаті і не мають свободи. Українці в Україні не можуть ходити до церкви. Я думаю, що вони повинні мати право молитися. Т. Д'Авіньон дуже цікаво говорить і я дуже тішуся, що вона приїхала до нашої школи аж з Бостону. Вона нам всім дуже сподобалася.

Дора Гапій

Св. п. Ю. Ґіба

У вівторок, 7-го лютого ц.р., розійшлася жахлива вістка, що раптом перестало битися серце у 20-літнього студента і вродливого юнака бл. п. Юрія Ґіби.

Ця несподівана смерть молодої й надійної людини, яка завчасно відійшла з цього світу, потрясла болюче в першу чергу його люб'язних батьків Михайла і Степанію Ґібів, його єдину сестричку Божену та бабуню Марію Ґорську, які були для нього найкращими батьками, опікунами й приятелями, але ця сумна вістка зворушила до болю й усю студентську молодь різних національностей, ближчу і дальшу родину та всю місцеву громаду.

Св. п. Юрій Ґіба

Про велику симпатію до покійного засвідчують численні квіти і вінки в погребнім закладі та велика участь людей у Панахидах та похоронних відправах у церкві св. Василія Великого і на цвинтарі. Квіти і співчуття наспіли рівно ж і з інших місцевостей Канади та Америки.

Похоронні відправи відслужили о. Теодор Палчинський і о. Марк Ігнашевські.

Бл. п. Юрій Ґіба народився 3-го січня 1969 р. у Болєславцу, воєвод. Вроцлав, Польща.

На запрошення стрия бл. п. Івана Ґіби він разом з батьками та сестрою Боженою прибули до Канади 29-го липня 1975 року і поселились в місті Ляшін, біля Монтреалю, де покійний Юрій прожив до кінця свого короткого життя.

Слід згадати, що від самих початків поселення вся їхня родина стала членами УНСоюзу.

Під час похоронних відправ і поминальної Трапези присутні зложили пожертви для родини покійного. Крім того на „нев'янучий вінок" зібрано 217 дол. і розприділено по 108.50 на щоденник „Свобода" і журнал „Лемківщина"

Т. Мороз

Вісті з Сан Дієґо

Цьогорічне свято пам'яті Т. Шевченка в Сан Дієґо було дещо інше, ніж в останніх десятиліттях. Його організували і переводили люди молодшої ґенерації, народжені в Америці.

Вітаючи гостей і своїх, Маруся Богач, культурно-освітня референтка у нашій громаді, відкрила святочне зібрання і до дальшого ведення програми попросила Ксеню Мокрівську.

Атракцією свята були виступи дітей. Маленька Славця Гайвас деклямувала — „Учітеся, брати мої", Леля Хам „Якби мені черевички". Брат і сестра, Матвій та Христя Кушнірі — „Село" і „Любов до України". Крім того разом зі своїм учителем гри на бандурі Романом Рітачкою, вони відіграли дві пісні: „Реве та стогне", і „Думи мої". Судячи по лицях і оплесках, всім це дуже імпонувало.

Співав місцевий хор, Роман Рітачка при акомпаньяменті бандури відспівав дві пісні: „Ой Морозе, Морозенку" та „Зелений гай". Довгими оплесками зібрані дякували недавно прибулій з України Оксані Теремецькій за гарно виголошене слово про Шевченка.

Українці в Сан Дієґо згуртовані при „Українській хатці", що є свого роду Музеєм. Невеликий будинок, в якому у двох більших кімнатах розміщені вишивки, писанки, різьба, кераміка, книжки про Україну англійською мовою, невелика українська бібліотека, державний знак-тризуб, прапори. Вона відчинена кожної неділі. Таких будиночків є 15 і в кожному якийсь нарід виставляє, що має найкращого. Всі вони у великому, гарному Балбоа Парку в сусідстві великих американських музеїв і чи не найбільшого в світі зоологічного городу. Тому через „Хатку" проходять річно тисячі туристів. При вході напис „Україна" і влаштування всередині каже їм, хто тут господар. У Сан Дієґо українців мала громада. За старанням управи „Хатки" в одному з тутешніх університетів ми влаштували виставку „Втрачені пам'ятки Києва". Виставка має великий успіх. Вона була підготована на один місяць. Несподівано університет попросив продовжити ще на один місяць. Як висловився представник університету — не всі змогли її бачити. Не провірені поголоски кажуть, що іде затяжна дискусія між університетами. Їх багато в Каліфорнії було опанованих лівими. Всі видатки, зв'язані з виставкою,

(Закінчення на стор. 4)

Ділимося сумною вісткою
з Родиною, Знайомими і Приятелями,
що в суботу, 22-го квітня 1989 р. відійшла у Вічність
на 60-му році життя
наша Найдорожча
МАМА, ДОЧКА, СЕСТРА і БАБУНЯ

бл. п.

РЕҐІНА ЧАНДА

ПАНАХИДА в середу, 26-го квітня 1989 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Теодора Волініна, 123 East 7-ма вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОН в четвер, 27-го квітня 1989 р. о год. 9:30 рано з костела св. Станислава, 100 East 7-ма вул., Ню Йорк, а відтак на цвинтар Ченстохови в Daugleston, Pa

Залишила в глибокому смутку:
батька — МИХАЙЛА, СИНІВ, ДОЧКУ,
ВНУКІВ, БРАТА, СЕСТРУ
та ближчу і дальшу Родину

У ДРУГУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
відходу зі земного життя у Господню вічність
нашого Найдорожчого
МУЖА, БАТЬКА, ДІДУНЯ, БРАТА, ВУЙКА й ШВАҐРА

сл. п. інж.

АТАНАСА МИХАЙЛА МІЛЯНИЧА

ЗАУПОКІЙНІ БОЖЕСТВЕННІ ЛІТУРГІЇ

будуть відправлені

30-го квітня 1989 року

в церкві св. Юра в Ню Йорку, о год. 9-ій рано;
в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., о год. 9:30 рано;
в церкві св. Йосифа у Вотерфорд, Конн.;
в церкві, Ню Міллс, Англія;
в церкві оо. Студитів у Вустоку, Канада;
в каплиці оо. Студитів в Кастельґандольфо, Італія;
у рідних сторонах на Україні.

Приятелів і Знайомих просимо згадати нашого НЕЗАБУТНЬОГО в своїх молитвах.

ДРУЖИНА, ДІТИ, ВНУКИ і РІДНІ

У болючі Річниці Смерти
СОРОКОВУ (6-го травня 1949)

бл. п. проф. д-ра

ЄВГЕНА ХРАПЛИВОГО

Директора Крайового Господарського Товариства „Сільський Господар" у Львові, професора Вищих Агрономічних Курсів у Дублянах, Українського Технічно-Господарського Інституту в Реґенсбурзі та Українського Вільного Університету в Мюнхені, Члена Управ „Просвіти" та Комісії Допомоги Українському Студенству, Пластуна-Скавтмайстра,

та ВОСЬМУ (9-го квітня 1981)

бл. п.

ЄВГЕНІЇ ХРАПЛИВОЇ із ПЕТРИКІВ

Учительки Українських Дівочих Середніх Шкіл у Львові, Шкіл Українознавства на еміґрації, Членки Головної Управи Союзу Українок у Львові,

відправляться

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

у храмі Святої Софії в Римі;
в обителі оо. Студитів у Кастельґандольфо;
в церкві Пренепорочної Діви Марії в Люрді;
при манастирі сс. Василіянок у Горлицях, Лемківщина, Україна;
у Сибіні, Юґославія;
у катедральному храмі свв. Петра і Павла в Мельборні, Австралія.

Просимо Колишніх Учениць, Студентів та Співпрацівників Покійних злучитися з нами у молитвах за Спокій Їх Душ.

Дочка ЛЕСЯ ХРАПЛИВА-ЩУР з мужем ОРЕСТОМ
Родина
Колишні Працівники Товариства „Сільський Господар"

Вісті ...

(Закінчення зі стор. 3)

покриває університет.

Другою подією, до якої готуємось, є приїзд танцювального ансамблю „Верховина" — 94 співаків і танцюристів з Канади. Їх виступ намічений на 1-го серпня. Вони роблять турне по західніх містах Америки, в рамцях культурної виміни між Канадою і Америкою. Їх виступ, оголошення в радіо і телевізії, мають для нас додатне значення.

На великий, т. зв. „Лейбор Дей Вікенд" підготовляємо в Сан Дієго, і це вже не перший раз, Український фестиваль західнього побережжа Америки. Це вже у нас увійшло в традицію. Хоч тутешні старожили трохи нарікають — адже все це треба підготовити, зорганізувати і зробити, але задоволення з успіху додає охоти. Він не матеріяльний. Воно радує, коли 300-400 молодих „юків" „дуріють по своєму". Молодість має свої права. Але вони бачать себе, знайомляться, їх багато з усіх усюдів і, дасть Бог, будуть продовжувати організувати фестивалі, як прийде їх черга. Треба признати, що перід ведуть вже тут народжені.

Програма таких фестивалів у нас своєрідна. У п'ятницю вечером відбувається „Ватра". На котрійсь пляжі над океаном, за згодою управи парків і поліції, горять вогні, грає музика, купіль в океані, „їствія і питія" і молодість. Тут і старші молодіють і не українці раді б долучитися.

Наступного дня, в суботу, — спортові змагання. У цьому році винаймаємо університетські площі, організовуємо українську кухню і знеможених в іграх будемо підкріпляти.

Змагання — це голф, теніс, відбиванка, пінг-понг, шахи. Для рибаків іде в море на півдня великий човен і хто зловить найбільшу рибу, одержує нагороду. Нагороди одержують також чемпіони інших ділянок. Яке місто найбільше, залежить які спортовці приїдуть.

Вечером концерт. Цього року приїжджає з Едмонтону, Канада, співучо-танцювальна група „Черемош". Вони вже у нас були, оплески не вгавали. Вони вміють і можуть виповнити програму вечора.

В неділю — Богослужения в українських церквах. По полудні в Балбоа парку, під відкритим небом, на естраді, т. зв. „Лоан Програм". Кожна нація, що має „Хатку — Кателж", бодай раз в році, для загалу дає малий концерт. Тут танці, співи, ноша, народні звичаї, коротке слово про дану країну і продаж смаколиків даного народу. Звичайно господинею концерту даної національности є „королева". Всі „Хатки" мають „королеви". Королевою „Української Хатки" є гарна Кім Воробець. Новиною в цьому році є те, що буде зорганізована опіка над дітьми. Тиждень перед фестивалем буде навчання українських танків. Тим займуться люди з „Черемошу" з Канади. В суботу будуть ігри і забави для дітей, щоб відтяжити батьків. Вечером в неділю, на час бенкету, будуть опікуни („бейбі сітери"). Звичайно всі учасники фестивалю беруть участь у бенкеті. В цьому році він у престижевому готелі „Гйат Айландія" над океаном. Гості там можуть замешкати. При звуках української оркестри, з людьми з Канади, в крузі приятелів, такий вечір напевно лишиться гарним споминoм.

Сан Дієго відрізняється від інших міст Америки. Тут не дозволено будову фабрик, океан злагіднює клімат, відносно сухий. Недалеко пустиня. Година їзди в гори, в ліс. Не падає ніколи сніг, не замерзає вода. Ціле літо немає дощу, немає бурі, хіба часом трохи потрясе. Але в Сан Дієго вже десятиліття жадної школи не було.

Кажуть, що хто в Сан Дієго проживе рік, вже звідси не поїде. Правдою є, що хати тут порівняно дорогі. Кожного року багато поселенців прибуває. Ми раді б вітати і наших.

О. Ґереґа

ЗАЯВА І ЗАКЛИК

(Закінчення зі стор. 1)

У цьому передконвенційному році УНСоюзу, Головна Контрольна Комісія УНСоюзу закликає відділових секретарів й урядовців докласти всіх зусиль до того, щоб збільшити членство УНСоюзу.

Докладний звіт з річної перевірки з висновками, пропозиціями і рекомендаціями, Головна Контрольна Комісія предложить Головному Урядові УНСоюзу під час річних нарад у травні 1989 року.

Джерзі Сиrі, 31-го березня 1989 року

За Контрольну Комісію:
Нестор Олесницький
Анатолій Дорошенко
Степан Гавриш
о. Степан Біляк
Леонід Філь

Авторський вечір проф. д-ра О. Субтельного у Філядельфії

„Ця книжка — це діло любови, а її написання принесло мені особливе вдоволення і здійснення мого великого бажання дати історію України до рук західнього світу, щоб зблизити його до східньої історії, до України, про яку тепер вже заговорив цілий світ". Це слова з доповіді д-ра Ореста Субтельного на його авторському вечорі, який влаштував 43-ій Відділ СУА при співучасті Осередку праці Уладу Пластунів Сеньйорів в суботу, 18-го лютого ц.р. в Українському Освітньо-Культурному Центрі. Вечір відкрила голова Відділу Анна Максимович, а провадила його імпрезова референтка Люда Чайківська.

Слово про автора виголосив старший товариш д-ра Субтельного професор Ля Саль університету д-р Мирослав Лабунька. Привітавши його, говорив про історію, якої в Україні не було. Була лише пропаганда та фабрикування подій, які не існували. Там знищено 50 українських істориків за те, що писали правду й користувалися українською мовою, а це небезпечне для окупантів. Бути там українським істориком, — це рисковне зайняття. Тепер в СССР заговорили про „білі плями".

Орест Субтельний народився 17-го травня 1943 р. в Кракові. Вищу освіту почав у Філядельфії у Темпл університеті, який закінчив у 1965 р. із ступенем бакалавра, два роки студіював у Відні і Гамбурзі, в Північній Каролайні здобув ступінь маґістра і став першим докторантом в Гарвардському університеті з історії й політичних наук. Після докторату став професором Йорк університету в Торонто, є там співробітником українських студій, пише статті, рецензії, книжки. Колишній випускник „Рідної Школи", активний у студентському житті і в Пласті, тепер дійсний член НТШ і УВАН. Студії в доброму університеті ставлять його в ряд кращих істориків. В пошукуванні джерел для своєї історії відвідав Краків, Париж і Каїр, в яких був по півроку на розшуках. Вивчив чужі мови, що є дуже важне для історика, тому що Україна була під чужою займанщиною і її документаційна мова постійно змінялася. Орест Субтельний може студіювати й досліджувати в мовах англосакських, слов'янських, германських і в турецькій.

Його історія — це розповідь про українське суспільство, винятково добра, яка стала „бестселлером". Написана з талантом і фаховою підготовою, появилася в році Тисячоліття, є повна від початку до кінця. Написав її для чужинців, які мають помилкове уявлення про Україну. Особливо важко є писати про несуверенну державу. Автор культурно й цікаво промовляє до американців-англосаксів. Архітектоніка твору дуже добра. Ювілей Тисячоліття — це переломовий рік в українській історії, твір Субтельного — це переломова книга. Філядельфія видала трьох професорів-авторів, нам приємно було вітати наймолодшого з них.

Проф. д-р Леонід Рудницький привітав д-ра Субтельного від Наукового Товариства ім. Шевченка. Він сказав, що на його книжку звернули увагу чужинці. Цей осяг Субтельного буде початком його нових осягів. Його успіх це також успіх НТШ.

Проф. д-р Олекса Біланюк говорив від Української Вільної Академії Наук. Цитував Євгена Сверстюка й Івана Франка. На нас лежить обов'язок боротьби за збереження мови, літератури, культури і нації. Є один фронт — це наша історія. Своєю історією Орест Субтельний дав нам зброю до рук. Ця книга повинна бути в кожній хаті і школі, і всі учителі, свої та чужі повинні її прочитати.

Люда Чайківська попросила нашого гостя, визначного науковця д-ра Субтельного, щоб сам розказав про свою книжку. Авторові приємно бути у Філядельфії, в якій хоч тепер не живе, але, до якої постійно повертається, реально або уявно. Він подякував 43-му Відділові СУА і Сеньйорам Пластунам за влаштування цього вечора, проф. Лабунці за його доповідь про нього і за його пораду з-перед 20-ох років взяти курс історії у Гарварді, а також проф. Рудницькому за його привітальне слово і НТШ за матеріяльну поміч, проф. Біланюкові за слово від УВАН.

„Відносно моєї особи, не було жадних прогнозів на щось добре. На одній лекції історії було мені дуже нудно, я кинув гумку в сусіда передо мною, але він якраз відхилився і гумка поцілила професора", розказує Орест. Мило згадує філядельфійське середовище, з якого вийшли історики й україністи, з вдячністю говорить про батьків присутніх на вечорі, які зацікавили його історією. „Я взявся за цю працю із-за великої потреби, бо за останніх 50 років не було нової історії. Ця історія написана для діяспорних українців, для неукраїнців, і буде перекладена на українську мову для українців в Україні, які емоційно потребують правдивої історії, що для них було недоступне. Я хотів написати книжку на такому рівні, на якому є інші університетські книжки. Мій підхід — чесна, об'єктивна правда. Я не хотів відповідати на викривлену історію, не доказувати правди в історії, не переконувати, а розказувати і пояснювати. Оминав ідеологію. Тепер настала поідеологічна доба, тому не писав з точки ідеологічного погляду. Не хотів імпонувати масивними відомостями. Була проблема з упрощуванням, думав що включити, а що пропустити. Наголосив бездержавність. Кожний народ має право на самовизначення, а тут унікальність 50-мільйонової нації без держави. Це є факт, що притягатиме чужих істориків. (Не було б голоду, якби була своя держава)".

Проф. Субтельний згадав про групу 50 славістів-істориків, з якими брав участь у конвенції з Гонолюлю. Його Історія України англійською мовою, на 665 сторінках з ілюстраціями, вийшла друком в жовтні 1988 р. у видавництві Торонтонського університету (Інститут Українських Студій), накладом п'ять тисяч. Вона появилася на листі „бестселлер" у Західній Канаді по рекордовому розпродажі чотирьох тисяч книжок. Історія була обговорювана в Торонто на радіо, в якому автор мав інтерв'ю. На виставці книжок під час конвенції, на яку з'їхалися чотири тисячі істориків, одинокою книжкою, яку вкрадено, була його історія України. Проф. Субтельний живе в Торонто, Канада. Його дружина — д-р славіст, вони мають трирічного синка.

Слідували привіти. Роман Левицький вітав автора від Уладу Пластового Куреня Бурлаків, якого він є членом. Інж. В. Гнатківський передав привіт від Сеньйорів-Пластунів, згадав також про премію Антоновичів, яку одержав проф. Субтельний. Наспіли привіти з інших міст і стейтів.

Заступник голови 43-го Відділу Анастазія Жилава привітала батьків автора, Іванну і Мирослава Субтельних, зложила їм ґратуляції за великий вклад у виховання сина, а пані Іванну, співосновницю 43-го Відділу СУА, обдарувала квітами. Також привітала інших кревних проф. Субтельного.

Марія Лабунька дякувала 43-му Відділові за влаштування цієї вийняткової імпрези, в імені Уладу Пластунів-Сеньйорів.

На вечорі продавалися книжки. Забракло їх, щоб вдоволити покупців. Розійшлися всі 32, які були. Закуплені книжки автор підписував. Програму вела дуже цікаво Люда Чайківська. Вона була добрим конферансьє, що причинилося до успіху імпрези при повній залі учасників.

Цей авторський вечір був унікальною імпрезою, ми радо пережили б ще таку одну з появою нової книжки проф. д-ра Ореста Субтельного.

Ірина Райнер

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

Відбулися 65-ті Річні загальні збори УСВТ „Ч. Січ"

Нюарк (О.Т.). — Святково пройшли 65-ті Річні загальні збори цього славного й заслуженого для Української Громади й організованого українського спорту в ЗСА „Січового" осередку. Відкриваючи ці ювілейні збори, уступаючий голова УСВТ „Ч. Січ" М. Стебельський коротенько згадав про пройдений 65-річний шлях, який хоч доволі довгий і різноманітний, він не втомив Т-во, воно продовжує енергійно прямувати до мети, плідно діє для добра і слави організованої української громади та українського спорту. Вставанням з місць учасники зборів однохвилинною мовчанкою вшанували померлих в минулому році „Січовиків", заслужених: кол. голову Т-ва мґра Б. Підлуського, кол. керівника спортової секції і чолового шахіста інж. Л. Блонаровича та в 10-ту річницю смерті видатного спортового діяча Т-ва інж. А. Лапичака.

Дальше ведення зборами перейняла президія, вибрана в складі: проф. М. Цяпка — голова, Р. Пиндус — заступник і мґр О. Труш — секретар. Після затвердження Номінаційної комісії в складі: О. Твардовський, мґр О. Труш і Х. Процюк, відчитання та затвердження протоколу з попередніх зборів, відбулися звітування уступаючої Управи. Звітували: О. Твардовський — керівник спортової секції і пресовий референт, мґр О. Труш — секретар, Д. Бобеляк — фін. секретар госп. секції, Н. Бакун — фін. секретарка спорт. секції, М. Стебельський голова Т-ва, інж. О. Сташків — голова Контр. комісії і Я. Олесницька — голова Товариського суду. Якщо йдеться про спортову діяльність, то в минулому році, коли ввесь український нарід відзначав 1000-річчя Християнства в Україні, УСВТ „Ч. Січ" активно включилося до цих святкувань, взявши участь в ІІ-ій Українській Спортовій Олімпіяді у Філядельфії, яка входила до загальної програми Пенсильванійської округи.

Згідно з вислідами змагань на цій Українській Спортовій Олімпіяді дружини УСВТ „Ч. Січ" здобули такі нагороди: І-ша футбольна дружина — золоту медалю, юнацька — бронзову, жіноча відбиванкова — срібну, плавацька дружина — 9 золотих, 13 срібних і 10 бронзових, шахова — золоту і срібну, три золоті й дві срібні змагуни настільного тенісу, три золоті тенісова дружина, одну золоту в легкій атлетиці.

Ці видатні осяги спортовців „Ч. Січі" не були єдиними в минулому році. Традиційно спортовці й дружини „Ч. Січ" виступають в системі Американських Федерацій: футбольній, відбиванковій, настільного тенісу, шахів, плавання, тенісисти в середньошкільному та коледжовому тенісі. З основніших осягів треба згадати чемпіонати І-ої футбольної дружини Північного Ню Джерзі та двох турнірів в закритих залях Кейн і Рокленд коледжів, як теж перше місце турніру Українського Фестивалю. Крім першої активними були теж футбольні дружини-резерва, юнацька, учнівська і новацька. Жіноча відбиванкова дружина трикратно здобула нагороди віцечемпіонок і трикратно за треті місця у більших турнірах відбиванкової Асоціяції ЗСА, як теж перше місце в Українському Фестивалі.

Подвійними успіхами, тобто в системі всеамериканського організованого спорту, які і УСЦАК, ділилися чолові шахісти (д-р О. Попович здобув звання чемпіона УСЦАК і був учасником міжнародного шахового турніру в Ісляндії, С. Стойко здобув віцечемпіонат Ню Джерзі), тенісисти (Е. Матківський здобув чемпіонат УСЦАК і ряд перемог в коледжовому тенісі, Р. Матківська — здобула чемпіонат УСЦАК і вагомі осяги в середньошкільному тенісі Ню Джерзі, Д. Матківський — відзначався між найкращими тенісистами середніх шкіл Ню Джерзі, д-р З. Матківський — провідник ланки знову здобув звання чемпіона УСЦАК у своїй віковій групі).

Змагуни й змагунки плавацької ланки поза здобутим званням чемпіонів УСЦАК мають гарні осяги з плавацьких змагань в кількох першостях УМСА і середніх шкіл. Активними були змагуни ґолфа, що брали участь в різних турнірах, ланка ґолфа Т-ва влаштувала теж дев'ятий з черги турнір, в якому змагалося 65 українських ґолфістів. Влаштовано 19-ту з черги Спортову Школу на оселі „Верховина", в якій взяло участь понад 90 юначок й юнаків. Пресова референтура постійно інформувала в українській пресі симпатиків спорту про виступи дружин і спортовців „Ч. Січі", як теж видала 25-те число журналу „Наш Спорт".

Імпрезова референтура влаштувала новорічну зустріч і спільно з управою 214 Відділу УНСоюзу свято Миколаївську зустріч для нашого юнацтва. Закуп подарунків для 30-ти дітей покрив УНСоюз. Крім цього УНСоюз з нагоди цих Загальних зборів передав через управу 214 Відділу 350 дол., призначених на дальшу підтримку спортово-виховної праці УСВТ „Ч. Січ".

Згідно з фінансовим звітом спортової секції, загальний кошт активности, про яку звітовано, виносив суму 49,819.41 дол. Загальний прихід був около 55,500 дол. УСВТ „Ч. Січ" є власником дому і інвентаря, згідно із фінансовим звітом господарської секції вартість власности оцінюється на суму 129,493.07 дол. Дійсна вартість дому може значно піднести цю суму.

Після вичерпання звітів, ділової дискусії над ними, голова Контрольної Комісії запропонував уділити уступаючій Управі абсолюторію з признанням, за здобуті нові осяги. Одностайними оплесками Збори уділили запропоновану абсолюторію. На внесок Номінаційної комісії Збори одноголосно вибрали Управу на чергову каденцію в такому складі: М. Стебельський — голова, О. Твардовський — заст. і керівник спортової діяльности, д-р О. Кудрик — 2-ий заступник і провідник футбольного новацтва, мґр О. Труш — секретар, Христина Процюк — англомовна секретарка, Д. Бобеляк — фін. секретар госп. секції, Надя Бакун — фін. секр. спорт. секції, О. Напора — імпрезовий, П. Пікулович — господарський реф., А. Воробець — реф. зов. зв'язків, В. Бакун — делегат до Ґарден Стейт Ліґи, члени заступники: М. Лесько, В. Макарушка-Колодій, Ром. Пиндус.

Провідники дружин і ланок: Є. Чижович — І-ша футбольна, Є. Бренич — учні, д-р О. Кудрик — новаки, С. Гейлі — жіноча відбиванка, А. Курилко — чоловіча.

Д-р О. Попович — шахи, д-р З. Матківський — теніс, М. Бокало — плавання, Б. Гарасим — ґолф, О. Колодій — легка атлетика.

Контрольна комісія: інж. О. Сташків, В. Василак, П. Колісник.

Товариський суд: Я. Олесницька, Л. Лапичак-Лесько, Л. Рудзінський.

Правний дорадник-адвокат Нестор Олесницький. Лікар Т-ва д-р Володимир Бакун. Після закінчення Зборів відбулося товариське прийняття для учасників.

Ці ювілейні Загальні Збори фільмував для історичного архіву Ігор Луків.

У КИТАЇ ЦІЛИЙ ТИЖДЕНЬ не затихають заворушення студентів, які вимагають демократичних реформ, дотримання свободи слова і преси, збільшення видатків на освіту. Крім того, на демонстраціях роздаються вимоги покінчити з корупцією бюрократичного апарату і опублікувати цифри доходу і особистого добробуту вищих партійних і державних чиновників, а також їх дітей. Китайський уряд був змушений відмовитися від наміру очистити площу Тяньаньминь перед початком урочистого засідання ЦК Комуністичної партії Китаю, бо ще до того, як площа була оточена, на ній зібралося понад 70,000 студентів Пекінського університету.

Св. п. О. Квітковського

У четвер, 22-го грудня м.р. відійшов у вічність на 48-му році життя Остап Квітковський. Народився він 10-го лютого 1940 року в столиці Буковини Чернівцях в родині адвоката Дениса Квітковського і Марії з роду Весоловських.

Малою дитиною виїхав з матір'ю до Берліну, куди батько вже раніше виїхав на продовження студій у Кайзер Вільгельм університеті. Воєнна хуртовина та нове ув'язнення батька не жаліли тяжкої долі малому Остапові. Після закінчення війни родина жила спочатку в Авґсбурзі (Німеччина) в таборі Сомме Касерне, а в 1949 р. виїхали до ЗСА і поселилися в Дітройті, Мишиґен.

Початкову освіту почав Остап в Німеччині і продовжував у ЗСА. Тут і завершив університетські студії ступенем маґістра. Від 1964 р. вчителював у вищих школах Дітройту, спочатку в вищій школі Непорочного Зачаття, як рівнож в „Рідній Школі", в якій був директором, а останньо в Денбі Гай, де був асистентом керівника департаменту суспільних наук. Протягом років провадив „Онор Сосаєті" та різні шкільні програми. На своєму пості втішався великою пошаною серед вчителів та студентів. Як вчитель історії та економії, включав інформації про Україну, її історичне минуле, культуру і її долю. В 50-ту річницю Голодомору в Україні започаткував і провадив семінари для вчителів і студентів в цій ділянці та завдяки його стараниям (мав добрі відносини з інспекторатом і проводом публічних шкіл в Дітройті), впроваджено студії про цей Голод (як ґеноцид) в програму навчання в публічних Вищих Школах Дітройту. Все робив без розголосу і не шукав особистої слави. Знав, що потрібно це зробити і був радий, що мав для цього можливість. Його приймали всі і шанували за його справедливість, знання і світосприймання. Як самі студенти і вчителі це підкресляли і підкресляють, він був для них надхненням.

В 1968 р. одружився з Мартою Федишин. Обоє були членами Пласту. Остап ще як студент був активний в акад. Товаристві „Зарево", заснував відділ в Дітройті і був його першим головою. Пізніше став членом ОДВУ. Пов'язаність з акад. Товариством „Зарево" в Канаді залишилося до кінця його життя.

В 1981 р. родина побільшилася нащадком, синочком, якому дали ім'я Адріян Іван Денис. Вся увага була спрямована на нього. Коли Адріян почав науку в парохіяльній школі Непорочного Зачаття та в „Рідній Школі", його батьки присвятили багато уваги і часу в батьківському комітеті та Товаристві „Рідна Школа". Коли Адріян став пластуном, то увага батьків була спрямована і для праці в Пласті.

Ціле своє життя Остап був тим, де його було потрібно. Багато помагав своєму батькові, коли це було потрібно: у влаштовуваннях пресових конференцій з різних нагод чи у влаштовуваннях різних культурних і громадсько-політичних імпрез та в публіцистичній праці батька (розшукуванням потрібних матеріялів) і взагалі був близький помічник для батька, як голови ПУН.

Остап мав велике зрозуміння для праці українських жіночих організацій і розумів важливість дії СФУЖО на зовнішньому відтинку. Він помагав своїй мамі виконувати обов'язки голови СФУЖО, а в 1985 особисто взяв участь, як єдиний член делеґації на конференції Об'єднаних Націй в Найробі, Кенії.

На жаль, нитка життя обірвалася передчасно. Шкода, бо ця молода багатонадійна людина ще напевно змогла б не одним причинитися для добра своєї поневоленої батьківщини, яку любив понад все, дорожив її мовою і культурою. Він був націоналістом в повному значінні цього слова, без зайвого фанатизму чи якогось загумінкового патріотизму.

Похорон відбувся 24-го грудня м. р. Численна громада, родина, приятелі, вчителі і студенти взяли участь у панахиді у похоронних відправах та у відпровадженні на вічний спочинок. Похований покійний на цвинтарі Оливної Гори в Дітройті, недалеко своєї бабусі та тестя.

Після похоронних відправ відбулася тризна в Культурному центрі у Воррені, на якій прощали покійного о. Гліб Лончина, Надя Маланчук (від СФУЖО), інж. Степан Білий від ОДВУ, Михайло Гальчук (від Зарева, МУН і УНО — Канада), Ірина Лончина (від кол. проф. збору Української Вищої Школи НЗПДМ), Марія Лісовська (від Тов. „Рідної Школи"), Надя Дебрин-Трач (від приятелів ранніх літ), Володимир Петлюра (від родини Остапа) та Мирослав Кальба (від родини Марти), який і провадив тризною.